C/2026/3733

2026 7 13

Registravimo paraiškos paskelbimas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1143 15 straipsnio 4 dalį

(C/2026/3733)

Per tris mėnesius nuo šios paraiškos paskelbimo dienos valstybės narės ar trečiosios valstybės institucijos arba teisėtą interesą turintis ir trečiojoje valstybėje įsisteigęs ar gyvenantis fizinis ar juridinis asmuo Komisijai gali pateikti prieštaravimą pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2024/1143 ([1]) 17 straipsnį.

BENDRASIS DOKUMENTAS

Žemės ūkio produktų kilmės vietos nuorodos ir geografinės nuorodos

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

ES Nr.: PDO-SK-03401 – 2025 1 13

1. **Pavadinimas**

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“

2. **Nuorodos tipas**

SKVN ☒ SGN ☐

3. **Šalis, kuriai priklauso geografinė vietovė**

Slovakija

4. **Žemės ūkio produkto aprašymas**

4.1. *Reglamento (ES) 2024/1143 6 straipsnio 1 dalyje nurodyta žemės ūkio produkto klasifikacija pagal Kombinuotosios nomenklatūros poziciją ir kodą*

22 | NEALKOHOLINIAI IR ALKOHOLINIAI GĖRIMAI BEI ACTAS

2201 | Vandenys, įskaitant gamtinius arba dirbtinius mineralinius vandenis, ir gazuotieji vandenys, į kuriuos nepridėta cukraus ar kitų saldiklių bei aromatinių medžiagų; ledas ir sniegas:

2201 10 | Mineraliniai ir gazuotieji vandenys

([1]) 2024 m. balandžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2024/1143 dėl vyno, spiritinių gėrimų ir žemės ūkio produktų geografinių nuorodų, taip pat dėl garantuotų tradicinių gaminių ir žemės ūkio produktų neprivalomų kokybės terminų, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1308/2013, (ES) 2019/787 ir (ES) 2019/1753 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 1151/2012, (OL L, 2024/1143, 2024 4 23, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1143/oj).

4.2. *Žemės ūkio produkto registruotu pavadinimu aprašymas*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ yra natūralus mineralinis (šiek tiek) gazuotas vanduo. Šiame vandenyje gausu mineralų: kalcio, magnio, natrio, sieros ir hidrokarbonatų, taip pat yra anglies dioksido. Jo sūrumą ir mineralingumą lemia didelis natrio ir hidrokarbonatų kiekis. Vandens sudėtis:

Katijonai	**(mg/l)**
Ca^{2+}	469,00
Na^{+}	242,00
Mg^{2+}	173,00
K^{+}	36,50
NH_4^{+}	0,96
Anijonai	**(mg/l)**
SO_4^{2-}	155,00
NO_3^{-}	< 1,00
NO_2^{-}	< 0,01
Cl^{-}	106,00
HCO_3^{-}	2 635,00

4.3. *Su pašarų šaltiniais susijusios nukrypti leidžiančios nuostatos (taikoma tik saugoma kilmės vietos nuoroda žymimiems gyvūniniams produktams) ir apribojimai žaliavų šaltiniams (taikoma tik saugoma geografine nuoroda žymimiems perdirbtiems produktams)*

Mineralinis vanduo išteka nustatytoje geografinėje vietovėje.

4.4. *Specialūs gamybos veiksmai, atliktini nustatytoje geografinėje vietovėje*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ nepertraukiamai tiekiamas į gamybos vietą – jis pumpuojamas vandentiekio vamzdžiais. „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ apdorojamas taip: pagal leidžiamą oksidacijos (naudojant ozonu prisotintą orą) technologiją iš jo pašalinami geležies ir sieros junginiai; jis išfiltruojamas ir vėl prisotinamas anglies dioksido; galiausiai jis išpilstomas į butelius.

4.5. *Specialios žemės ūkio produkto registruotu pavadinimu pakavimo, pjaustymo, trynimo ir kt. taisyklės*

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ fasuojamas į aseptines pakuotes taikant technologiją, padedančią išvengti užteršimo pašalinėmis dalelėmis ar medžiagomis: vanduo cirkuliuoja uždaroje grandinėje nuo gavybos vietos iki fasavimo į pakuotes vietą.

4.6. *Specialios žemės ūkio produkto registruotu pavadinimu ženklinimo taisyklės*

—

5. **Glaustas geografinės vietovės apibūdinimas**

Natūralus mineralinis vanduo trykšta iš šaltinių kadastrinėje Prešovo apygardos Lipovcės, Šindliaro ir Lačnovo savivaldybių ir Levočos apygardos Vyšni Slavkovo savivaldybės teritorijoje. Administraciškai ši teritorija priklauso šiaurrytinėje Slovakijoje esančiam Prešovo kraštui.

6. **Ryšys su geografine vietove**

Priežastinis ryšys grindžiamas nustatytos geografinės vietovės dirvožemio ir klimato sąlygomis.

Geografinės vietovės ypatumai

Nustatytos geografinės vietovės podirvyje gausu uolienų, pavyzdžiui, smiltainio, mergelio ir molio. Jose daug mineralų (kalcio, natrio, magnio ir hidrokarbonatų). Šios uolienos filtruoja dirvą (sulaiko priemaišas) ir prisodrina vandenį vertingais mineralais. Krituliai ir požeminės srovės padeda vandeniui įsiskverbti į gilius dirvos sluoksnius. Lėtai prasiskverbdamas per šias uolienas, vanduo sugeria jose glūdinčius mineralus.

Vietovei būdingas klimatas įvairuoja: nuo nuosaikaus iki vėsaus. Žiemą oro drėgnumas palyginti didelis – tai lemia sniegas ir kritulių atnešama drėgmė. Vasarą jis svyruoja nuo 60 iki 70 proc. Žiemą vidutinė temperatūra yra apie −10 °C, o vasarą temperatūra gali pakilti iki 25 °C, nors didesniame aukštyje ji žemesnė. Temperatūra turi įtakos aprašytų geocheminių procesų greičiui.

Kadaise šioje vietovėje išsiveržus vulkanams, liko požeminių anglies dioksido sankaupų. Todėl čia mineralinis vanduo natūraliai prisisotinęs anglies dioksido dujų. Dėl to jis pasižymi subtiliu putojimu ir specifiniu skoniu. Be to, anglies dioksidas didina mineralų tirpumą vandenyje, todėl jame daugiau mineralų.

Mineralinis vanduo priklauso meteoritinės kilmės vandens, kuris mineralizavosi veikiant anglies dioksido dujoms, kategorijai. Pagrindinį mineralizacijos etapą, lemiantį cheminę mineralinio vandens sudėtį, sudaro karbonatų tirpimas: tirpdami šie išsiskiria kalcį, magnį ir hidrokarbonatus. Mineralizacija intensyviau vyksta giliuose požeminiuose sluoksniuose, kur išsiskiria anglies dioksidas.

Vietovei būdingas didesnis oro drėgnumas, naudingas gamtinei aplinkai ir palankus gausiai šio regiono augalijai ir gyvūnijai. Šis veiksnys turi įtakos požeminių šaltinių kokybei ir stabilumui.

Produkto ypatumai

„Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ – mineralinis vanduo, kurio bendras mineralinių medžiagų kiekis viršija 1 500 mg/l. Šiame mineralinių druskų gausiame vandenyje daug kalcio, magnio, natrio ir kitų mineralų. Jis natūraliai prisisotinęs anglies dioksido dujų, todėl skirtingai, nei dirbtinai anglies dioksidu prisotintas vanduo, jis pasižymi subtiliu putojimu.

Dėl mineralinės sudėties ir natūralaus prisisotinimo dujomis „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ pasižymi savitu skoniu: vandens skonis švelnus, sūrumas vos juntamas, atsiduoda siera.

Priežastinis ryšys

Nustatytoje geografinėje vietovėje gausu nuosėdinių uolienų (ypač klinčių ir dolomito), kuriose yra daug kalcio, natrio ir magnio. Klimato sąlygos lemia požeminio vandens nuotėkį ir atsinaujinimą, o krituliai prisideda prie vandens rezervuaro formavimosi ir padeda jam prasiskverbti į žemės gelmes, kur jis sugeria mineralus. Šioje vietovėje anglies dioksidas atlieka svarbų vaidmenį: prisotina vandenį mineralais, todėl jo mineralizacija didelė.

Lipovcę supa žmogaus veiklos beveik nepaveikta aplinka. Tai reiškia, kad šaltiniai šioje vietovėje natūraliai išlieka švarūs. Vietovei būdingas savitas mikroklimatas, palankus požeminių šaltinių stabilumui užtikrinti. Menka pramonės veikla ir gausūs miškai padeda užtikrinti, kad vanduo nebūtų užterštas ir būtų gausus natūralių mineralų – dirbtiniai priedai nereikalingi.

Lipovcės mineralinis vanduo žinomas nuo seno. Nors tai patvirtinančių šaltinių nėra, vandenį tradiciškai naudojo Tamplierių ordino vienuoliai, esą gyvenę virš Branisko viršūnių iškilusioje pilyje ar ją valdę. Pirmąkart šie šaltiniai paminėti XVIII a. pirmosios pusės pabaigoje išleistame Matejo Belio rankraštyje, kur autorius aprašė Šarišo komitatą.

XIX a. pirmoje pusėje Lipovcė tapo kurortu – svarbiu viso Prešovo regiono aristokratų šeimų traukos centru. Tarp kurorte siūlytų sanatorinio gydymo kursų buvo ir mineralinio vandens gėrimas. Grafas Szakmáry šį vandenį pavadino „Salvator“ (išgelbėtoju) ir nuo pat XIX a. pradžios ėmė jį pilstyti į butelius ir pardavinėti. „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ – vienas iš seniausių Slovakijoje į butelius išpilstomų mineralinių vandenų. Šio šaltinio svarbą pabrėžia ir tai, kad dar 1880 m. Vengrijos vyriausybė šią vietovę pripažino kaip saugotiną. Šio nuostabaus mineralinio vandens populiarumas akimirksniu išaugo, o dėl ilgametės istorijos ir optimalios sudėties jis dar ir šiandien populiarus ir tebevertinamas tiek Slovakijoje, tiek užsienyje.

Visoje nustatytos geografinės vietovės, kur trykšta šis natūralus mineralinis vanduo, teritorijoje nustatytos apsaugos zonos, kurių tikslas – apsaugoti šį šaltinių kraštą nuo ekonominės, agrarinės ar kitokios veiklos žalos, galinčios pakenkti dabartinei šio vandens būklei, gausai, išskirtinei cheminei sudėčiai ir švarumui, ir taip išsaugoti jo kokybines ir kiekybines vertes ir užtikrinti, kad jis ir toliau būtų naudojamas racionaliai.

Vanduo „Lipovská minerálna voda Salvator / Salvator“ saugomas ir pagal dvišalius susitarimus: 1976 m. sausio 19 d. Čekoslovakijos Socialistinės Respublikos ir Šveicarijos Konfederacijos sutartį dėl kilmės vietos nuorodų ir kitų geografinių nuorodų apsaugos, 1987 m. gegužės 18 d. Čekoslovakijos Socialistinės Respublikos Vyriausybės ir Portugalijos Respublikos Vyriausybės susitarimą dėl kilmės vietos nuorodų ir kitų geografinių bei panašių nuorodų apsaugos ir 1981 m. sausio 20 d. Čekoslovakijos Socialistinės Respublikos ir Austrijos Respublikos sutartį dėl žemės ūkio ir pramonės produktų kilmės vietos nuorodų ir kitų nuorodų apsaugos.

Nuo 1979 m. gruodžio 22 d. pavadinimas „Lipovská minerálna voda Salvator“ saugomas nacionaliniu lygmeniu.

Kaip matyti iš spaudos (pvz., laikraščio *Prešovske Noviny* ir dienraščio *Smena*), Prešove įsikūrusios nacionalinės įmonės „Vychodoslovenské Žriedla“ archyvų ir pristatymų per įvairius renginius bei parodas, kadaise į butelius imtas pilstyti mineralinis vanduo į juos išpilstomas dar ir šiandien.

Nuoroda į paskelbtą specifikaciją

https://www.indprop.gov.sk/swift_data/source/pdf/specifikacie_op_oz/Lipovska_mineralna_voda_Salvator_Salvator.pdf